

LIETUVIŲ MIGRACIJOS

oikos

LITHUANIAN MIGRATION AND DIASPORA STUDIES

IR DIASPOROS
STUDIJOS

VERSUS AUREUS

2014 Nr. 2 (18)

Iš archyvų

Ina VAISIŪNAITĖ

Šveicarijos lietuvių bendruomenės įsikūrimo pėdsakai A. Geručio archyve

Po Antrojo pasaulinio karo pasaulyje pasisklidus dešimtims tūkstančių lietuvių, maža tačiau aktyvi Lietuvių sala susibūrė Alpių papėdėje, Šveicarijoje. Būtent tuomet pasaulyje pasklidusiems lietuviams iškilo natūralus noras sukurti visus lietuvius jungiančią organizaciją – Pasaulio lietuvių bendruomenę (toliau – PLB). Vieni pirmųjų Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo komiteto (toliau – VLIK) pasiūlyta idėja kurti PLB susidomėjo Šveicarijos lietuviai, kurie aktyviai prisidėjo prie PLB konstitucijos kūrimo ir jau 1949 m. sausio 15 d., įkūrė PLB apylinkę Ciuriche.

Prieš kelerius metus aptiktas pirmasis *Šveicarijos lietuvių žinių* numeris Šveicarijos lietuvių bendruomenėje (toliau – ŠLB) išprovokavo diskusijas dėl Bendruomenės įkūrimo datos. Daugelį metų manyta, kad ŠLB įkurta 1952 m. vasario 17 d., tačiau rasti nauji šaltiniai – *Šveicarijos lietuvių žinių* pirmasis numeris – byloja¹, kad Bendruomenės kūrimasis prasidėjo kur kas anksčiau, dar 1949 metais. Šioje šaltinių publikacijoje, patelkę archyvinius dokumentus, pristatysime ilgai užtrukusį ŠLB organizavimosi procesą.

Ieškant šaltinių buvo peržiūrėtas ne vienas su ŠLB susijusio asmens archyvas, t. y. Stasio Lozoraičio², Vaclovo Dargužo³, Alberto

Geručio⁴ archyviniai fondai. Visgi informacijos apie ŠLB pavyko aptikti tik A. Geručio asmeniniame archyve, saugomame Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriuje. Būtent šiame fonde rasti šaltiniai pasirinkti šiai publikacijai, kurioje pateikiami anksčiau nepublikuoti ir neskelbti šaltiniai, geriausiai atskleidžiantys pagrindinius lūžinius aspektus, kuriant ŠLB. Siekiant išlaikyti šaltinių originalumą ir autentiškumą, kalba ir stilius netvarkyti, palikti originalūs miestų pavadinimai, netradiciniai posakiai.

Pirmąjį kartą Šveicariją A. Gerutis aplankė dar studijų metais, vėliau sugrįžo kaip Lietuvių pasiuntinybės Berne pirmasis sekretorius, vadovavo spaudos skyriui. Jis buvo vienas iš lietuviškos veiklos Šveicarijoje variklių, prisidėjo prie bendruomenės sukūrimo ir veiklos, priklausė pirmajai valdybai. A. Geručio archyve aptikti ŠLB dokumentų rinkiniai pasakoja apie organizacijos įkūrimą ir veiklą. Fonde yra 4 ŠLB veiklai skirti rinkiniai, kurie apima laikotarpį nuo 1948 iki 1979 m.⁵ Šiuose keturiuose tomuose atsiskleidžia išsamus ŠLB veiklos vaizdinys, pradedant pirmaisiais žingsniais, kuriant ŠLB ir santykius su Šveicarijos lietuvių sąjunga (toliau – ŠLS), ir baigiant jau visiškai

susiformavusios bendruomenės palikimu, protokolais, pranešimais ir kita. Bylų puslapiai nenumeruoti, dokumentų rinkiniai sudaryti atvirkštinės chronologijos principų. Bylas sudaro mašinėle arba ranka rašyti dokumentai, dauguma jų pasirašyti. Juodraštiniai dokumentų variantai su ranka prirašytais komentarais, datomis.

Dokumentai publikacijoje yra išdėstyti remiantis chronologinių principų, taip skaitytojui bus kur kas paprasčiau suprasti sudėtingus organizacinius procesus. Pirmasis dokumentas – ŠLS valdybos susirinkimo protokolai, kuriame nusprendžiama palaikyti ŠLB kūrimo iniciatyvą, organizavimą paliekant žmonėms, o ŠLS likvidavimo klausimą nuspręsta svarstyti tik tada, kai naujoji organizacija visiškai susikurs. Šaltinyje aiškiai nubrėžiamos dviejų organizacijų santykių ribos, kurias galime toliau stebėti ketvirtajame dokumente – 1950 m. kovo 11 d. laiške PLB Ciuricho apylinkės pirmininkui. Laiške priekaištaujama dėl užsitęsusio naujosios organizacijos kūrimo. Nors ŠLS kuriant ŠLB bandė laikytis atokiau ir nesivelti į organizacinius klausimus, vis dėlto šaltinyje ji aktyviai skatina Ciuricho apylinkę nedelsti ir imtis iniciatyvos kuriant ŠLB.

Antrasis dokumentas – oficialus PLB apylinkės Ciuriche kreipimasis į visus Šveicarijoje gyvenančius lietuvius. Tai pirmasis oficialus šios institucijos kreipimasis į Bendruomenę. Šiame dokumente pranešama apie Ciuricho Apylinkės įsteigimą 1949 m. sausio 15 dieną. Šios Apylinkės iniciatyva imta organizuoti ŠLB. Tai buvo pirmasis realus veiksmas, kuriant naują organizaciją.

Trečiajame dokumente – laiške inžinieriui Navickui – nurodoma, kad antroji PLB apylinkė Šveicarijoje įkurta 1949 m. kovo 4 d. Berne. Dokumentas įdomus savo dvilypumu. Laiške pranešama apie PLB apylinkės Berne įsteigimą (vis dėlto ji pasirašė ŠLS Berno skyriaus valdybos pirmininkas ir sekretorius). Berno skyriuje naujai kuriamos

PLB apylinkės valdyba tampa senosios ŠLS organai, tokiu būdu viena organizacija ima dubliuoti kitą ne tik funkcijomis, tačiau ir valdybos organais.

Pagrindinis veiksmas kuriant ŠLB buvo visuotinio Šveicarijoje gyvenančių lietuvių susirinkimo sušaukimas. Kaip byloja 1950 m. kovo 11 d. ŠLS valdybos laiškas PLB Ciuricho apylinkės vadovybei, tokį susirinkimą nebuvo lengva sušaukti. Šiame laiške rašoma: „1950 m. vasario mėn. 19 dienos, nepasisekęs darbo susirinkimas, nuotaikas taip sujaukė, jog nedaug tetrūksta aistroms įsisiūbuoti.“⁶⁶. Ar šio laiško paraginti, ar dėl asmeninių pastangų Ciuricho PLB apylinkės valdyba visuotinį susirinkimą sušaukė dar tais pačiais metais rugpjūčio 20 dieną. A. Geručio sudarytuose ŠLB veiklai skirtuose dokumentuose yra kvietimo į šį susirinkimą pavyzdys, susirinkimo protokolai ir visi svarstyti dokumentai. Prieš susirinkimą visiems bendruomenės nariams išsiųsti kvietimai, pridėta susirinkimo dienotvarkė, išankstinio balsavimo biuletenis, įstatų projektas bei reglamentuota pirmųjų rinkimų tvarka. Šiame rinkinyje neskelbiamas įstatų projektas, kuris buvo svarstytas, bet nepriimtas pirmojo visuotinio susirinkimo metu. Remiantis susirinkimo protokolu, tokie laiškai išsiuntinėti visiems Šveicarijoje gyvenantiems lietuviams, pranešant apie susirinkimą ir numatytą dienotvarkę (taip reglamentuojama PLB pirmųjų rinkimų tvarkoje).

Vienas iš svarbiausių dokumentų – pirmojo visuotinio ŠLB susirinkimo protokolas. ŠLB Ciuricho apylinkės valdyba 1950 m. rugpjūčio 20 d. sušaukė visuotinį Šveicarijos lietuvių bendruomenės susirinkimą, kurio metu buvo renkama pirmoji ŠLB valdyba, svarstyti įstatai. Protokolas surašytas remiantis viešai paskelbta pirmųjų rinkimų tvarka.

Šį susirinkimą Šveicarijos lietuviai laikė steigiamuoju, tai patvirtina ir kiti dokumentai. ŠLB valdybos pirmojo susirinkimo

protokole apie sukurtą ŠLB ir nario mokesčio prievolę nuspręsta informuoti susirinkime nedalyvavusius lietuvius. Archyve taip pat aptiktas šio pranešimo, kurį ŠLB valdyba nusprendė išplatinti, egzempliorius. Jame pranešama apie visuotinį susirinkimą ir jo nutarimus. Dar vienas ŠLB įsikūrimo datą patvirtinantis dokumentas yra ŠLB nario mokesčio įmokos kvitas, datuojamas 1951 metais. Šiame kvite nurodyta įmokos paskirtis – „nario mokestis ŠLB už 1951 m.“. Taigi bendruomenė 1951 m. jau funkcionavo. Byloje rasti vėlesnių metų nario įmokų kvitai buvo identiški šiam. Nors Šveicarijoje gyvenantiems lietuviams oficialiai atstovavo naujoji organizacija, vis dėlto iki 1952 m. vasario 17 d. vadovautasi laikiniais ŠLB įstatais.

Apie ŠLB įsteigimą buvo pranešta ir *Šveicarijos lietuvių žinių* pirmajame numeryje⁷. Iškilus diskusijoms dėl šio numerio originalumo, šioje publikacijoje pateikiamas E. Garbačiauskienės laiškas A. Geručiu dėl leidinio finansavimo. Laiške kalbama ne tik apie pirmąjį numerį, bet ir apie jo finansavimą iš nario mokesčio, tačiau nenurodoma, kuriai organizacijai šis turėtų būti mokamas. Atsižvelgus į tai, kad laikraštį leido ŠLB valdyba,

galime teigti, jog mokestis buvo renkamas ŠLB išdui. A. Geručio fonde pavyko aptikti bylą, skirtą *Šveicarijos lietuvių žinioms*⁸. Byloje yra ne tik visi šio laikraščio numeriai, bet ir medžiagos, susijusios su jo leidimu: susirašinėjimais, prenumeratorių sąrašais, tekstų juodraščiais ir t. t. Rastas ne vienas laikraščio egzempliorius ir rengimo dokumentai nekelia abejonių dėl jo originalumo. Pirmasis numeris išėjo 1951 m. vasario 8 dieną. Deja, žurnalas ėjo neilgai, išleisti vos 7 numeriai. Dėl neskaitlingos bendruomenės, finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumo buvo pereita prie trumpo kasmetinio aplinkraščio.

Paskutinis dokumentas šioje šaltinių publikacijoje – visuotinio ŠLB narių susirinkimo 1952 m. vasario 17 d. protokolas – vainikuoja ŠLB kūrimąsi. Susirinkimo metu buvo patvirtinti pirmieji pastovūs bendruomenės įstatai, kurie pakeitė iki tol galiojusius laikinuosius įstatus. Įstatų priėmimas užbaigė ilgai trukusį bendruomenės kūrimo procesą. Jau nuo 1950 m. visuotinio susirinkimo buvo renkamas nario mokestis, bendruomenė oficialiai funkcionavo, viso pasaulio lietuviams išsiuntinėti pranešimai apie ŠLB įkūrimą, raštai ir laišakai pasirašomi ŠLB valdybos vardu.

Šveicarijos lietuvių sąjungos valdybos 1949 m. vasario mėn. susitikimo protokolas

(VUB RS, f. 155, b. 241. Originalas. Rankraštis nepasirašytas, sukūrimo data netiksi, žinomi tik metai ir mėnuo.)

Šveicarijos Lietuvių
Sąjungos⁹ Valdyba

Zürich 1949. II. d.

Š. L. Sąjungos Seniūnijoms

Sąjungos Valdyba apsvarsčiusi VLIK-o Pirmininko 1948 m. X. d. raštą, kuriame reiškiamas pageidavimas, kad pasaulio lietuviai tremtyje, jau dabar organizuotūsi į PL Bendruomenę, tvarkytūsi ir veiktų vadovaudamiesi PLB konstitucijos projekto nuostatais – nutarė:

Siūlyti sąjungos nariams pritarti ir aktyviai dalyvauti PLB apylinkių steigime ir veikloje.
Motyvai:

1. Nežiūrint kai kurių PLB konstitucijos projekto neaiškumų ir trukumų, pastangos kurti organizaciją vienijančią visus geros valios lietuvius – vertos pritarimo.

2. Tik visų tremtyje esančių lietuvių suburtomis pastangomis ir aukomis, sugebėsime efaktingai paremti Tautos fondą, puoselėti lietuviškąją kultūrą ir išlaikyti organizaciją stovinčią Lietuvos išlaisvinimo sargyboje.

Tačiau kas veiktina ŠL Sąjungai?

Be vyriausiųjų uždavinių kuriais rūpinsis PLB centriniai organai, PLB krašto organizacijos veiklos uždaviniai bemaž smulkmeniškai toki, koki užsibrėžta Sąjungos įstatuose.

Esant neskaitlingai Šveicarijos lietuvių bendruomenei ir dėlto steigiant PLB krašto organus ir juose mūsų Sąjungos nariams aktyviai dalyvaujant, nebūtų racionalu plūsti tais pačiais reikalais dviem organizacijoms lygėgrečiai.

Atseit įsisteigus ir pilnai susiorganizavus PL Bendruomenės organizacijai Šveicarijoje ir parodžius geras viltis teikiančią veiklą, tada būtų nuoseklu Šveicarijos Lietuvių sąjungai aptarti Sąjungos likvidavimosi klausymą.

PLB apylinkės Ciuriche kreipimasis į Šveicarijos lietuvius 1949 m. vasario 2 d.

(VUB RS, f. 155, b. 241; VUB RS, f. 155, b. 304. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Originalas, kuriame ranka prirašyta: „Susipažinti ir gražinti.“ Neįskaitomas parašas prie komentaro.)

Susipažinti ir gražinti (ranka)

LIETUVI (E) !

Jau virš keturių metų nesame sunkią tremtinio našą. Laisvasis pasaulis nenori matyti mūsų skurdo ir negirdi mūsų aimanavimų. Sunki ir kruvina raudono tyrono letėna truškima mūsų Tėvynę ir naikina mūsų Tautos brolius, seseris. Lietuvis, likęs Tėvynėje, nepasiduoda priešui ir veda žutbūtiną kovą dėl Lietuvos laisvės. Tą kovą yra sunki ir sunkiai įmanoma be mūsų – tremtinių bei viso pasaulio lietuvių pagalbos. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, tai aiškiai žinodamas, ėmėsi organizuoti Pasaulio Lietuvius į vieną Bendruomenę ir tam tikslui paruošė tos bendruomenės konstitucijos projektą, kurio vienas egzempliorius ir Tamstai siunčiamas.

Paskaityk ir pagalvok, ar galima liktis vienam šalia bendruomenės? Aišku – kiekvieno, vidurinis balsas sako NE! Tai sužinoję ir jausdami savo šventą pareigą tautai, Zūricho, Badeno, Winterthuro, Frauenfeldo ir Wilo lietuviai, kurie tik sužinojo, š.m. sausio mėn. 16 dieną susirinko Zūricho mieste ir visi vienu balsu pritarė Bendruomenės Apylinkės steigimui ir išrinko mus tai apylinkei vadovauti, ir būtent: S. Garbaciauską, A. Paulaitį ir J. Stankevičių.

Mes gi jaučiame pareigą apie tai, susirinkusių valią reikšdami, painformuoti ir lygiai visus Šveicarijoje gyvenančius Lietuvius kviečiame susiburti bendruomenėn, ar įstojant nariais į Zūricho Bendruomenės Apylinkę, ar steigiant naujas apylinkes kitur.

Šventai tikėdami lietuvišku solidarumu ir tautiniu susipratimu, sveikiname Tamstą jau šiandien kaip Pasaulio Lietuvių Bendruomenės narį ir laukiame, jeigu stojama į Zūricho Apylinkę, malonaus teigiamo atsakymo, arba linkime sėkmės naują apylinkę steigiant.

Būtų džiugu ir sveikintina, kad iki vasario 16 dienos minėjimo kitose Šveicarijos vietovėse būtų jau įstaigtos PLB Apylinkės ir išrinkti jų organai.

Siunčiame Zūricho apylinkės lietuvių vardu nuoširdžiaus sveikinimus, linkėdami sėkmingo ir greito susiorganizavimo.

1949 m. vasario mėn. 2 d.

Zūricho PLB Apylinkės vadovybė

**1949 m. balandžio 2 d. laiškas diplomatui Navickiui, kuriame pranešama apie
Bernu apylinkės įsteigimą**

(VUB RS, f. 155, b. 304. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Originalas. Pasirašytas.)

SVEICARIJOS LIETUVIŲ SĄJUNGA

BERN 2.4.1949

BERNO SKYRIUS

NR. 18

Ponui Dipl. Inz. Navickiui

Kadangi mums nėra zinoma tikslaus adreso, kuriuo turime kreiptis Pasaulio lietuvių Bendruomenės reikalais, todėl esu priverstas sutrukdyti Tamsta.

Sveicarijos sostinėje – Berne gyvenantieji lietuviaisusirinke s. m. kovo mėn. 4 d., isklause pranesima apie P.L.B. kurimasi, nutare:

1. Įsteigti P.L.B. Bernu Apylinke (Konst. § 20)
2. Iki paaikes Sveicarijos Lietuvių Sąjungos tolimesne padetis ir P.L.B. Bernu skyriaus susiformavimas, Pavesti P.L.B. Bernu skyriaus vadovavima sveicarijos Lietuvių Sąjungos Bernu skyriaus valdybai, nes visi Berne gyvenantieji lietuviai pereina į P.L.B. Bernu Apylinke nariais

Kadangi be „Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Konstitucijos“ daugiau jokių informacijų neturime, todėl prasčiau tuo reikalu, jei yra kokios instrukcijos bei nurodymai, mus informuoti.

Tikėdamiesi Tamstos, Pone Inzinieriau, malonaus tarpininkavimo iš anksto tariam ačiū ir laukame tolimesniu nurodymu veiklai.

PIRMININKAS /-/ J. Vaičaitis (ranka)
SEKRETORIUS /-/ Steponavičius (ranka)

Mūsų adresas:

Justas Vaicaitis

Alpen Str. 2

Ostermundigen / Bern

Schweiz-Suisse

**Šveicarijos lietuvių sąjungos laiškas PLB Ciuricho apylinkės vadovybei 1950 m.
kovo 11 d.**

(VUB RS, f. 155, b. 241. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Originalas, pasirašytas ŠLS valdybos pirmininko.)

Šveicarijos Lietuvių

Sąjungos Valdyba.

Zürich, 1950 m. kovo mėn. 11 d.

Ponui Garbačauskui Stasiui
PLB Zürich Apylinkės Valdybos
Pirmininkui.

Gerbiamas Tamsta.

Sielodamasis mūsų krašto lietuvių vargana organizacine būkle kreipiuosi šiuo laišku vildamasis, jog nepaliksime jį be atgarsio:

Daugiau kaip prieš metus laiko pradėjome kurti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės instituciją Šveicarijoje. Pradžia buvo viltinga – Įsisteigė net dvi apylinkės, tačiau nekalama karšta geležis atvėso, sukietėjo ir darbas vel nuo pradžios....

Praeitų, t.y. 1949 m. sausio mėnesio pradžioje, iniciatorių grupė susirinkusi Zūriche ir nutarusi skatinti PLB institucijos sukūrimą Šveicarijoje, ėmėsi pradininkauti organizavimo darbui ir tam tikslui paruošė atsišaukimą į lietuvius.

1949 m. sausio mėn. 15 dieną, lietuvių susirinkimo išrinkta PLB Zūrich Apylinkės Valdyba, apsiėmė pati pradininkauti PLB suorganizavimui krašte, todėl iniciatorių grupė, paruoštąjį atsišaukimą neplatino ir savo veiklą sustabdė.

Šveicarijos Lietuvių Sąjungos Valdyba, kartą – kartėmis bandė talkininkauti ir siekė bendradarbiauti PLB organizavimo pastangose, deja – PLB Zūrich Apylinkės Valdybos dėmesio nesusilaukė.

1950 m. vasario mėn. 19 dienos, nepasisekęs darbo susirinkimas, nuotaikas taip sujaukė, jog nedaug tetrūksta aistroms įsisiubuoti.

Man labai nemalonu, kad tame susirinkime, PLB Zūrich Apylinkės Valdybai pasiūlius ją / Apylinkės Valdybą/ pervardinti į PLB Krašto Valdybą, turėjau dėtis prie tų nuomonės, kurie mano, jog toks siūlymas nesiderina PLB įstatams, nes Krašto Valdyba renkama Krašto Tarybos, bet ne Visuotino susirinkimo. Be to, susirinkimo visuotinumą taip pat buvo abejotinas.

Šiuos faktus dėstau ne priekaištavimui, bet man žinomos būklės atvaizdavimui, kuri rodo, jog mes klaidžiojame ir nesurandame tikrojo kelio. Tiką pastebėjome, kad pirmyn nepažengta, o siekiamas tikslas jau atrodo toliau negu pradžioje buvęs.

Del nelaimingo įvykių sutapimo, nepajėgėme susiburti darnion bendruomenėn prieš, maždaug, penkiata metų, kai skaitlingesnis būrys lietuvių – politinių emigrantų, atsirado šiame krašte. Laikas eina o mes vis dar nieko rimto nepajėgime sukurti. Jei kartais nuotaikos pagauti imamės šį tą daryti, bet ryžtas veikiai išblėsta, pailstame nieko nenudirbė ir iš tariamų gerų norų, palieka beformė krūvutė, kaip iš vaikų kurinio – „senio besmegenio“ vasarėjant. Taip atsitiko su kadaisia organizota Zūrich lietuvių Draugija, panašiai dedasi su Šveicarijos Lietuvių Sąjunga, pagaliau nekažkaip klojasi PLB institucijos kuryba. O tuo tarpu, nesant opiniją formuojančios santarminingos viršūnės, žymi dalis mūsų bendruomenės narių, atvirai tariant t v i r k s t a. Jug nepaslapstis, kad vienintelis, iki šiol viešai neginčijamas tikslas: telkti pastangas Lietuvos bylos judinimui remiant įnašais Tautos Fondą – apgailestautiną būklę. Šių metų vasario 16 – tosios aukų vėjos, Tautos Fondui tedavė tik.... 33 frankus. Neskaitlingi nuolatiniai TF rėmėjai, vienas po tiko nyksta išemigruodami, o kai kurie šiaip jau pavargsta.... Vienintelis Europoje likęs lietuviškas laikraštis, rodo mažkeno teišsirašomas, o apie lietuviškas knygas, tai nė girdėti neteko, kad kas kokią būtų perskaitęs. Turime sveikatos netekusių nuolatinų ligonių ligoninėse. Jiems šiltą jausmą parodyti ne tai kad nesusiprantame, bet tiesiog b i j o m e padaryti bendruomenės vardu, nes esame neorganizuoti. Jei neduok Dieve ištiktų pakasynos, tam paskutiniam patarnavimui nesame pasiruošę ir reikėtų improvizuoti paskubomis.

Artėja laikas kada IRO nustos teikusi paramą vargšams politiniams emigrantams liekančiams Vokietijoje ir nežinia ar jiems bepadės kuri tarptautinė organizacija, ar jie bus palikti savo likimui, tarp įtūžusių ir svetimtaučių neapkenčiančių vokiečių. Tarp jų, žymi dalis nedarbingų dėl amžiaus ir nesveikatos. Bus pagaliau ištiesta pagalbos prašanti ranka ir į mus. Ką jiems galėsime duoti ir kaip pasiteisinti, kad negalėjome sukurti opinijos, veiksmingos skatinti bendruomenę – naudą nešančiam darbui?

Pagaliau akademinis jaunimas: Ar turime pasitenkinimą teikiančių pasireiškimų? Deja.... ne vienas ir ne vienam yra bandęs „skaudžiai įkasti“. Jūsų iki šiol žinomi pasireiškimai – grubūs, įžulūs ir šantažuojanti. Negalima teigti, jog visi taip reiškiasi, bet kuklesnieji tyli, nes arogancija

vyrauja. Jie taip daro ne dėl žemos prigimties, ar siekdami kurio bendresnio intereso, bet stengiamiesi „pasirodyti“. Tikisi, jog kas nors vis pasakys: – ot žaliukas, tai šauniai tvojo, taip ir reikia.... Neješkant tolimos praeities pavyzdžių, štai vasario 19 dienos lietuvių subuvimas Zūriche: Klaiku žiūrėti, kai tiką išsiritęs viščiukas, kerta senai vištai į akį pikta su raukš antakius ir be jokio žmogiško virpėsio veide. / turiu galvij „P“.

Tie ir kiti neišvardinti neigiamumai, didžiaja dalim pranyktų, ar sumažėtų, jei būtų santarminga, kaip minėjau – opinią formuojanti viršūnė. Atrodo, jog šiame krašte nėra lietuvių, kurio vieno formuojama opinija būtų veiksminga. Tokios viršūnės siektina – viešos organizacijos forma.

Tikiuosi, jog Tamsta pritartė susiorganizavimo būtinumui ir viliuosi pripažystate, jog to darbo derėtų imtis neatidėliojant.

Kol Jūsų vadovaujama PLB Apylinkės Valdyba pradininkaus PLB suorganizavimui krašte, Šveicarijos Lietuvių Sąjungos Valdyba malonėtų būti painformuojama apie svarbesnius ketinimus organizavimo pastangose. Šis pageidavimas, ne bergždžio smalsumo išdava, bet noras padėti tais klausymais, kuriais pavyks susitarti.

Teikitės primti Pone Pirmininke tikros pagarbos pareiškimą.

J. Giedrys (ranka)

Sąj. Vald. Pirmininkas.

Sugražinti nereikia J. G. (Priešrašas pieštuku)

Kvietimas į visuotinį Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės susirinkimą
(VUB RS, f. 155, b. 241. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Nepasirašytas.)

VARDAN TOS LIETUVOS
VIENYBE TEZYDI!
LIETUVI – LIETUVE !

Tavo tėvų žeme – kraštas kur Tu gimei ir augai, yra persisunkusi Tavo Tėvu, broliu, artimuju krauju. Svetimojo niekšingo grobuonio koja mindo ir triuškina visa kas yra šventa lietuviškajai sielai! Vergijos pančiais sukaustyti broliai ir sesės, Sibiro taigose ištremti seneliai, nužudyti vaikai – Tavo Tėvynės vaizdas...

Tu gi išklydai į pasaulį ne vien savo saugumo ieškoti. Tu išsinešei ir sunkia bei atsakinga pareiga – kovoti dėl savo tėvų žemės, kovoti dėl ŠVENTOSIOS LIETUVOS.

Sventuose Lietuvos miškuose vaidilos boi vaidilutės kureno bei saugojo šventąją amžinąją ugnį. Kanklininkai bei dainiai, pavojui gresiant, keliavo po kraštą ir stygu virpesiu bei daina žadino lietuvių širdyje tėvynės meilo bei pasiaukojimą.

Tu irgi išsinešei kibirkštį tos amžinosios ugnies savo krutinėje, Tavo širdyje aidi proseniu kanklių aidai. Ar leisi užgesti šiai šventajai ugniai? Ar leisi nutilti kanklių skambesiu? NE! Tu esi karys Tėvynės kovos bare! Kaip kariui yra neleisti ginklą ir dezertyruoti, taip ir Tau, lietuvi išeivi, neleistina tapti tautos dezertyru!

Lietuvi išeivi, Tu esi karys, stovintis kovos lauke! Tavo šventa pareiga bei uždavinys – kovoti už Tėvynės laisvę!

Jau šimtai tukstančių savo galvas paaukojo beginant Tėvyne nuo priešo. Iš daugelio širdžių ištekęs paskutinis kraujo lašas sudrėkino tėviškės laukus, daugeli priglaudė ošiantieji gimtojo krašto pušynai ... gi tukstančius priglobė Sibiro sniegynai.

Kova vyksta visur. Ne vien tik tėviškės miškuose. Visur kur tik randasi bent vienas lietuvis. Kova vyksta ne vien tik medžiaginiu ginklu. Musu, išeivių ginklas – musu tautinis susipratimas, tautinis vieningumas! Tik vienybėje galybė!

Be Tėvynėje vykdomo genocido, išeiviams visur gresia begalės nutautėjimo pavojų. Musu protėviai su pasiryžimu ir dvasios atsparumu kantriai perneše istorines kryžiuočių, carų bei kitas spaudas ir ju kova buvo pergale vainikuota, kurios vaisias ir mes džiaugėmės.

„Iš praeities tavo sunus te stiprybe semia“ – skamba musu tautos himno žodžiai. Musu proseniai bei ju ryžtas tebuna mums pavyzdžiu šiandienai, tautos tragedijos valand je. Ju dvasia testiprins mus šioje šventoje kovoje!

Laikas bei ivykiai nelaukia. Turime imtis rimto bendro darbo ir jam aukoti visas savo jėgas. Gana snausti bei stovėti vietoje! „I darba stokim vyrs i vyra, sujungtos rankos suteiks stiprybę!“

Su ilgesiu ir nekantrumu laukiame kada Lietuvai patekės laisvės aušrinė, kad vėl galėtume į ją sugrįžti. Tačiau ka mes parnešime iškamuotai ir išsiilgusiai Motinai Tėvynei? Kokius savo darbus sudėsime jai po kojų? Ar, bučiuodami Sventa Lietuvos Zeme, neturėsime gėdytis ir apgeilestauti kad buvome mieguisti ar net savanaudžiai. Ar neturėsime su gėda prisipažinti, kad savo asmeninius interesus statėme aukščiau už Tėvynės ir Tautos reikalus?!

1949 m. pradžioje suorganizuota Züricho LB Apylinkė yra tarytum, tas mažytis grudelis didžiajame musu tautiškumo darbe. Tad Apylinkės Valdyba, kurios sastata šiuo laiku sudaro:

Pirmininkas p. Garbačiauskas, Zürich – Höngg, Hehenklingenstr. 23,

Vicepirmininkas Dr. Augevičius, Kantonales Asyl, Wil/S.G.

Sekretorius p. A. Paulaitis, Postfach 7, Wallisellen/Zch

imasi iniciatyvos visus Sveicarijoje esančius lietuvius aktyviai suburti po PLB vėliava, igyvendinimui lietuvių tautos obalsio: „LIETUVIAIS ESAME MES GIME, LIETUVIAIS TURIME IR BUT“ ir šaukia š. m. rugpjūčio mėn. 20 d. Züriche, Geležinkelio stoties (Hauptbahnhof) antros klasės restorane, pirmame aukšte, Konferenzzimmer, p u n k t u a l i a i 14 val. 30 min. (pusėj trijų) visuotina Šveicarijos lietuvių bendruomenės susirinkima Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės sutvarkymo reikalu šia darbu tvarka:

1. Susirinkimo atidarymas,
2. Pirmininko rinkimai,
3. Apylinkės Valdybos pranešimas,
4. Bendruomenės statuto svarstymas,
5. Rinkimai:
 - a) Balsu skaičiavimo komisijos,
 - b) krašto tarybos ir
 - c) garbės teismo,
6. Einamieji reikalai,
7. Susirinkimo uždarymas.

Negalintieji, dėl svarbiu priežasčių, šiame susirinkime dalyvauti lietuviai turi galimybę organu rinkimuose dalyvauti raštu. Dalyvavimas rinkimuose raštu yra nurodytas atskiroje, prie šio atsišaukimo pridedamoje instrukcijoje.

Prie šio atsišaukimo jungiama ir Laikinasis SvLB^{io} statutas, su kuriuo prašoma susipažinti.

Apylinkės Valdyba maloniai prašo savo tautiečius, ju sumanymus, pasiūlymus bei pageidavimus pasiusti vienu iš aukščiau nurodytu Apylinkės Valdybos nariu adresu. Taip pat prašome, neatidėliojant prisiusti Valdybos sekretoriui (A. Paulaitis, Postfach 7, Wallisellen/Zch) užpildyta, prie šio jungiama atkarpa.

Apylinkės Valdyba jaučia malonia pareiga painformuoti visus tautiečius -tes, kad Sveicarijos Radiofono š.m. liepos mėn. 2 d. transilijuojama valandėlė „Verstummte Welt“ – apie Lietuva, rado didelio atgarsio ne vien tik Sveicarijoje, bet ir užsienyje. Radiofonas yra gaves daugeli iš Šveicarijos ir užsienio padėkos raštu.

Drauge pranešame, kad šioji valandėlė, žymiai praplėsta, bus dar transilijuojama didžiosios pasaulinės radio stoties Londone BBC (British Broadcasting Corporation), kuri siunčia specialia laida visam vokiškai kalbančiam pasauliui. Apie transilijacijos diena ir laika bus vėliau painformuota.

Sveicarijoje yra atskiru leidiniu išleistu lietuviu partizanų laiškų Sventajam Tėvui, vokiečių kalboje, pavadintas „NOTSCHEREI EINES STERBENED VOLKES“ ir „KYRIE...! Die Not der baltischen Völker“. Mums, kaip lietuviams, šie leidiniai, kaip istoriniai dokumentai, yra didelės svarbos. Kiekvienas lietuvis turėtų jausti pareiga šiuos leidinius isigyti ne vien tik sau, bet galimai plačiau paskleisti ir Sveicaru tarpe. Abu šiuos leidinėlius galima užsisakyti pas Apylinkės sekretorių A. Paulaitį, Postfach 7, Wallisellen. Abu leidinėliai drauge kainuoja 70 Rp.

Minėtus leidinėlius užsisakant, pinigų prašoma siusti pašto ženklais – už kiekvienus abu leidinėlius po 70 Rp. Užsakymus gavus, leidinėliai bus tuojau paštu išsiuntinėti.

Linkėdami kuo geriausios sėkmės bei tautinio vieningumo, tariame iki pasimatymo Zūriche š.m. rugpjūčio mėn. 20 d. 14 val. 30 m.

Zūricho Apylinkės Valdyba

Pirmininkas (-) S. Garbačiauskas

Vicepirmininkas (-) Dr. Augėvičius

Sekretorius (-) a. Paulaitis

Zūrich, 1950 m. liepos m. 17 d.

Aš _____
gyv.

susipažinęs su SvLB statuto projektu, skaitau save Sveicarijos Krašto Lietuvių Bendruomenės nariu ir teikiu apie save žinias:

Pavardė, vardas, tėvo vardas, mergautinė pavardė

Gimimo data ir vieta (kaimas, valsčius – miestas, Apskritis)

Gyvenamoji vieta Lietuvoje

Išsilavinimas, profesija, dabartinis užsiėmimas

SEIMOS NARIAI:

Giminystės laipsnis	Vardas	Gimimo data ir vieta	mergautinė pavardė
---------------------	--------	----------------------	--------------------

Data

Parašas

Pirmųjų Šveicarijos lietuvių bendruomenės krašto tarybos ir garbės teismo rinkimu tvarkos nuostatai

(VUB RS, f. 155, b. 241. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Nepasirašytas.)

SvLB
Züricho Apylinkės
VALDYBA

Priedas prie laikinojo
SvLB statuto

PIRMUJU SVEICARIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO TARYBOS IR GARBĖS TEISMO RINKIMU TVARKA

1. Buti renkamam turi teisę visi Šveicarijoje esantieji lietuviai, sukakę 21 metų, kurie neprieštarauja Lietuvių Chartos nuostatomis.
Balsavimo teisę turi visi, sukakę 18 metų.
2. I krašto Taryba renkami 5 asmenys: 3 nariu krašto Tarybos prezidiumas ir 2 tarybos nariai.
3. I garbės teisma renkami 3 nariai.
4. Krašto Taryba bei garbės teismas pareigomis pasiskirsto patys.
5. Kandidatai siuloma raštu bei žodžiu. Siulant aktyvaizdoje nesanti asmeni, reikalinga siulant pateikti siulomojo raštiška sutikima būti siulomam bei renkamam.
6. Kandidatai i krašto taryba bei garbės teisma siuloma atskirai.
7. Kandidatu siulymus, asmenys, dėl rimtu priežasčių, negali i susirinkima atvykti, gali atlikti paštu, prisiunčiant vienu iš šių adresu:
S. Garbačiauskas, Hehenklingenstr. 23, Zürich – Höngg
Dr. Augevičius, Kantonales Asyl, Wil/S.G.
A. Paulaitis, Postfach 7, Wallisellen/Zch
8. Kandidatu siulymas paštu atliekamas šia tvarka:
a) Kortelė su siulytojo pavarde bei adresu bei siulomojo pavarde bei adresu (Pavyzdys 1), pridedant siulomųjų raštišką sutikimą, idedama i voka ir užklijuojama. Ant voko užrašoma „Krašto Tarybos ir Garbės Teismo rinkimai“.
b) Užklijuotas vokas idedamas i antra voka ir adresuojamas vienu iš aukščiau nurodyt adresu.
9. Apylinkės Valdyboje gauti rinkimu vokai laikomi neatidaryti. Jie atidaromi balsų skaičiavimo komisijos rinkimu diena lietuvių susirinkime, kuris šaukiamas 1950 m. rugpjūčio mėn. 20 d., sekmadienį 14 val. 30 min., p u n k t u a l i a i, Zūriche, Geležinkelio stoties (Hauptbahnhof) II Kl. restorane, pirmame aukšte, Konferenzzimmer ir ju turinys viešai perskaitomas. Siulomieji asmenys, jei jie atitinka nurodytas sąlygas, ir yra ju raštiškas sutikimas, įrašomi i kandidatų sąrašą.
10. Paštu prisiustas kandidatų siulymas, bus skaitomas ir balsavimo lapeliu, jeigu jame bus siuloma nedaugiau kaip 5 asmenys i krašto taryba ir 3 asm. i garbės teisma.
11. Paštu siunčiamieji pasiūlymai turi būti išsiusti ne vėliau rugpjūčio mėn. 14 dienos. Pasiūlymai su vėlesniu pašto antspaudu bus skaitomi negaliojančiais.
12. Susirinkime dalyvauja asmenys kandidatus siulo žodžiu iš aktyvaizdoje esančių asmenų.
13. Siulant susirinkime nesanti asmeni, reikalinga pateikti siulomojo raštiška sutikima būti siulomam ir renkamam.

14. Rinkimams vykdyti susirinkime esantieji gaus iš susirinkimo prezidiumo lapelius – viena kandidatams i krašto taryba ir viena i garbės teisma, bei viena voka. Užpildes rinkimu lapelius, rinkėjas ideda juos i voka ir padeda nurodytoje vietoje.
15. Balsams skaityti susirinkimas renka triju asmenu komisija.
16. Balsu skaitymo komisija vietoje surašo rinkimu protokola, kuri pasirašo visi 3 komisijos nariai bei susirinkimo prezidiumas, prijungia prie susirinkimo protokolo.
17. Rinkimu protokole turi buti irrašyti šie duomenys:
 - a) kiek pilnateisui krašto lietuviu dalyvavo rinkimuose, atsiusdami savo balsus,
 - b) kiek viso paduota balsu rinkimams i krašto taryba ir garbės teisma,
 - c) kiek paduotu balsu rasti netinkami ir kodėl,
 - d) kiek kuris kandidatas gavo balsu,
 - e) kurie kandidatai išrinkti i krašto taryba ir
 - f) kurie kandidatai išrinkti i garbės teisma.
18. Zūricho LB Apylinkės Valdyba ne vėliau kaip per 2 savaites po rinkimu dienos skelbia išrinktuju i krašto taryba ir i garbės teisma nariu vardus ir pavardes ir kviečia krašto taryba pirmosios nepaprastosios sesijos, pranešdama laika ir vieta.
19. Skundai dėl prasilenkimu su šio statuto nuostatais, vykdant krašto tarybos ir garbės teismo rinkimus, gali buti duodami krašto tarybai per Zūricho Apylinkės Valdyba (Vienu iš virš nurodytu adresu) ne vėliau kaip trys dienos prieš krašto tarybos pirmosios sesijos atidaryma.
Paduotus skundus krašto taryba turi peržiūrėti pirmosios sesijos metu. Krašto tarybos sprendimai yra galutini.
20. Krašto tarybai patvirtinus rinkimus ir sudarius krašto valdyba, Zūricho Apylinkės Valdyba nustoja eiti savo ankstyvesnes pareigas ir visa apylinkės turta bei bylas perduoda krašto valdybai.

Zūricho LB Apylinkės Valdyba:

Pirmininkas (-) S. Garbačiauskas

Vicepirmin. (-) Dr. Augevičius

Sekretorius (-) A. Paulaitis

Paštu siunčiamu kandidatų siulymo pavyzdys

Jonas Petraitis, gyv. Berne, Bahnhofstrasse 35 bei Fam. Meier, gimes 1905 m. liepos mėn. 15 d.
siulo sekančius kandidatus:

a) i Karšto Taryba

1. p. NN gyv. Berne, Bahnhofstr. 3, bei Fam. XY, gimusi
2.
3. ir t.t.

d) i Garbės Teisma

1.
2.
3.

Priede jungia siulomuju raštiškus sutikimus buti siulomais bei renkamais.

Data

Parašas

Visuotinio Šveicarijos lietuvių bendruomenės susirinkimo protokolas 1950 m. rugpjūčio 20 d.

(VUB RS, f. 155, b. 241. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Pasirašytas.)

Šv. L. B. Žüricho Apylinkės Valdybos šaukto visuotinio Šveicarijos lietuvių bendruomenės susirinkimo p r o t o k o l a s.

Susirinkimo vieta: Zürich, Gelež. stoties II. klasės restorano „Konferenzzimmer“ 9. No.

Susirinkimo data ir laikas: 1950 m. VIII. 20 d., 15 iki 18.30 val.

Susirinkimo dalyviai (registracijos lapo eilė):

Eilės No.	Pavardė	Vardas	Adresas
1.	Garbačiauskienė	Elena	Zürich, Hohenklingenstr. 23
2.	Ginotytė	Monika	Zch 1, Marktgasse 7
3.	Disler	Aniceta	Frauenfeld, Marktstr. 8
4.	Augevičius	Jonas	Wil, St. Gallen, Kontons-Asyl
5.	Kun. Navickas	Juozas	Monstere de Montorge, Fribourg
6.	Vaitkevičiūtė	Elena	Zch 6, Ottikerstr. 29
7.	Stankus	Jonas	Zch 6, Universitätsstr. 87
8.	Giedrys	Jurgis	Zch 6, Beckhamerstr. 24
9.	Lingys	Kazys	Zch 7, Kraftstr. 32
10.	Lingienė	Maria	“ “
11.	Gerutis	Albertas	Bern, Spittelerstr. 22
12.	Boleckis	Glebas	Vasel, Grellingerstr.84
13.	Paulaitis	Antanas	Wallisellen, Postfach 7
14.	Sidlauskas	Antanas	Winterthur, Vogelsangstr. 177
15.	Vaitkevičius	Stasys	Zch 6, Universitätsstr, 87 b/Kreuzer
16.	Pečiulionis	Tomas	Zchl, Brunngasse 14
17.	Truska	Kazimieras	Zch 7, Frochstr. 145
18.	Truskienė	Elena	“ “
19.	Gilis	Jonas	Zch 1, Seilergraben 47
20.	Mašalienė	Ona	Zch 47, Albersriederstr. 327
21.	Mašalaite	Teodora	“ “
22.	Mašalas	Vytautas	“ “
23.	Gampp-Mašalaite	Stefa	“ “

Dienotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas
2. Pirmininko rinkimas
3. Apyl. V-bos pranešimas
4. Bendruomenės statuto svarstymas
5. Rinkimai a) Balsų skaičiavimo komisijos
b) Krašto Tarybos ir
c) Garbės Teismo
6. Einamieji reikalai

7. Susirinkimo uždarymas.

-
1. Susirinkimas atidaromas pono Dr. Augevičiaus 19-ai dalyviams susirinkus 15. valandą.
 2. Susirinkimo pirmininku renkamas ponas Dr. Gerutis.

Keliems asmenims pakvetima, sekretoriauti nepriėmus, p. Pirmininkas paskiria susirinkimo sekretoriu p. inž. Boleckį.

3. Apylinkės Valdybos pranešimą daro ponas A. Paulaitis.

Savo pranešime p. P. apibrėžia Apyl. V-bos veiklą. Priedamas prie šio susirinkimo paruošimo p. P. pabrėžia mažą bendruomenės susįdomavimą (Išsiųsta 84 pakvėtimai, daugelis net atkarpų neatsiuntė, mažai kas atsiliepė pinigine auka, menkas susirinkimo dalyvių skaičius). Tuo aiškintinas ir kasos stovis: Valdyba randasi 3,55 frankų skoloje.

Susirinkimui paruoštas Laikinasio Šv.L.B. Statuto Projektas yra tuo tarp VLIKo patvirtintas. Skaitomas p. Krupavičiaus ta proga Apyl. V-bai adresuotas laiškas. Šiame laiške p. Krupavičius kreipia sveikinimus į vykstantį susirinkimą ir ragina aukoti Lietuvos išlaisvinimo fondui.

Baigdamas p. P. pareiškia, kad Apyl. V-ba skaito savo kadenciją pasibaigius. Šiandien rinktina Krašto Taryba turės perimti reikalų tvarkymą.

Pirmininkas – atidaro diskusiją dėl Apyl. V-bos pranešimo.

p. Giedrys – Koks yra š. d. susirinkimo tikslas?

Kun. Dr. N. – Š. d. susirinkimas jau ne pirmutinis. Jau 2 metai kaip užregistravimas yra įvykdytas. Lig šiol nepavyko suburti bendruomenę. Todėl reikia pradėdami apsimastyti, kaip sklandžiai pravesti susirinkimą ir prieiti susitarimo. Neaišku: iš vienos pusės dienotvarkė numato statuto svarstymą, o iš kitos girdžiam, kad statutas jau yra patvirtintas VLIKo.

p. Paulait. – Susirinkimo tikslas buvo praneštas laiku išsiųstu atsišaukimu, t. y. 1) visus Šv. esančius liet. aktyviai suburti po PLB vėliava, įgyvendinimui liet. tautos obalsio: „Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būt“; 2) Centrinio Šv. LB junginio steigimas ir jo organų rinkimas.

Rinkimų tvarka yra taip pat pranešta.

Del kun. Dr. Navickio pabrėžto neaiškumo Statuto svarstymo klausimu iškyla diskusija, kurią Pirmininkas nutraukia iki priėmimo prie šio dienotvarkės punkto.

Kun. Dr. N. pageidavimu

p. Paulaič. skaitomas paskutinio susirinkimo protokolą.

Nutarta įtraukti į protokolą sekančią pataisą:

Praeitais susirinkimas turėjo du pirmininkus.

Antru Pirmininku buvo išrinktas p. prof. Eretas.

4. Laikinojo Šv. L. B. Statuto svarstymas.

Pirmin. – Kas yra Statuto autorius?

p. Paulait. – Apyl. Valdyba.

Pirmin. – Pasirėmęs kun. Dr. Navickio iškeltu klausimu stato alternatyves:

a) ar mes statutą svarstysim?

b) ar apeisim šį klausimą?

Kun. dr. N. – Statutas yra taisytinas. Siūlo pavesti statuto svarstymą tam tikrai komisijai arba Krašto Tarybai, kuri išdirbus statutą patieks jį visuotinam susirinkimui tvirtinti.

- p. Truska – Teisiniu atžvilgiu „Statutas“ neišlaiko kritikos. Yra laimė, kad jis pavadintas „laikinu“. Siūlo šiandien į statutą nekreipti dėmesio ir eiti prie organų rinkimų. Dėl pačių rinkimų siūlo atsisakyti Krašto Tarybos ir sudaryti tik Valdybą. Tas neprieštaraus VLIKo dėsniams ir palengvins organų sudarymą, kadangi kandidatų skaičius yra labai apribot
- p. Giedrys – Siūlo atmesti statuto svarstymą ir atsikreipti į klausimą, kokius organus teks rinkti.
- p. Paulait. – Pritaria pp. Truskai ir Giedriui.
- Pirmin. – Formuluoja išreikštus pageidavimus ta prasme, kad statutas nesvarstomas ir juo vadovaujama tik tiek, kiek jis liečia organų rinkimus.

5. Rinkimai:

- Pirminink. – Stato klausimą, kas bus renkama – ar Taryba, ar Valdyba?
- Kun. Dr. N. – Pabrėžia, kad tenka steigti Šv. Liet. Bendruomenę. Siūlo nebijoti, kad turime mažai narių, ir rinkti Tarybą ir Valdybą, nes tie patys asmenys gali būti ir Taryboj ir Valdyboj.
- p. Giedrys – Siūlo rinkti Tarybą ir Garbės Teismą ir pakeisti rinkimų tvarką ta prasme, kad gali būti išrinkti ir nedalyvaujantieji šiame susirinkime asmenys.
- p. Paulait. – Laiko susirinkime nedalyvaujančių asmenų rinkimą nepateisinamu ir siūlo naudotis tik asmenimis, kurie yra suteikę sutikimą būti išrinkti.
- Pirminink. – Stato sekančias alternatyves balsavimui:
- a) rinkti Krašto Tarybą, kuriai suteikiama teisė išrinkti Valdybą
 - b) rinkti tik vienintelį organą t.y. Valdybą

Viešo balsavimo rezultatas: už Tarybos rinkimą (a) pasisako – 6
prieš „ – 11

- Pirminink. – Konstatuoja, kad susirinkimas pasisakė už Valdybos, kaip vykdomo organo, rinkimą.
- p. Truska – Siūlo įtraukti į protokolą, kad renkama Valdyba steigama vadovaujant laikiniam statutui, išskirus visus nuostatus, kurie liečia Krašto Tarybą.
- p. Paulaitis – Siūlo rinkti dar Revizijos Komisiją, nes buvo numatyta, kad Rev. Kom. skiriama Krašto Tarybos.

Po įvykusio balsavimo vėl iškyla diskusijos dėl Tarybos arba Valdybos naudingumą.

- Pirminink. – Nutraukia diskusijas ir paveda sekretoriui 5-ių minučių pertraukos laiką surašyti susirinkimo rezoliucijos projektą.

P e r t r a u k a (10 minučių)

- Pirmininkas – Skaito sekantį rezoliucijos projektą:

„Šv. L. B. visuotino susirinkimo nustatoma, kad šiandien, 1950.VIII. 20 d., renkama Šv. L. B. V a l d y b a, kuri yra Šv. L. B. vykdomas organas ir vadovaujasi PLB charta ir – tiek, kiek naujoji Valdyba ras tai reikalinga – Šv. L. B. Statuto Projektu“.

Niekas prieš šią rezoliuciją nepasisako ir ji priimama plojimu.

- Pirminink. – Atsiklausia susirinkimo, ar visi sutinka rinkti ir Reviz. Komisiją?

- p. Giedrys – Pasisako prieš tai.

- p. Truska – Siūlo rinkti Reviz. Kom.

- Pirminink. – Stato šį klausimą balsavimui.

Viešu balsavimu nustatoma 15-os balsų dauguma rinkti Revizijos Kom.

Pirminink. – Konstatuoja, kad teks praveisti tris rinkimus, būtent:

- a) Valdybos
- b) Garbės Teismo
- c) Revizijos Komisijos

Sudaroma Balsų Skaiciavimo Komisija, į kurią įeina: p. Truska

kun. Dr. Navickas

p. inž. Stankus

Dr. Gerutis – Siūlo visus organus rinkti vieneriems metams.

Pirminink. – Stato klausimą, ar į organus bus renkami tik susirinkimo dalyviai.

ponia. Garb. – Siūlo prisilaikyti numatyta rinkimų tvarka ir nerinkti nedalyvaujančių susirinkime asmenų.

p. Paulait. – Palaiko ponios Garbačiauskienės nuomonę.

Pirminink. – Klausia, ar į visus renkamus organus kandidatai turi būt siūdomi iš šio susirinkimo dalyvių.

Kun. Dr. N. – Pareiškia nuomonę, kad į Garbės Teismą ir Reviz. Kom. galima rinkti ir iš nesančių susirinkime asmenų.

Pirminink. – Pateikia balsavimui sekančius klausimus:

- 1) Valdyba renkama tik iš susirinkimo dalyvių ir atsižvelgiant vieno raštiško pasiūlymo.
- 2) Garb. T. Ir Rev. Kom. renkami iš kandidatų, kurie gali būti siūdomi ir iš nedalyvaujančių susirinkime asmenų.

Viešo balsavimo rezultatai:

Pirmajam klausimui pritarta 11-os balsų dauguma

Antrajam „ „ 12-OS „ „

Pirminink. – Iškelia klausimą dėl organų narių skaičiaus.

Po trumpos diskusijos nutarta viešu balsavimu:

- 1) Valdybą rinkti iš 3-jų narių ir 2-jų kandidatų (11-os balsų dauguma; už 5-ių narių Valdybą balsavo 8)
- 2) Garbės Teismą – iš 3 narių ir 2 Kandidatų
- 3) Reviz. Komisiją - „ 3 „ „ 2 „

a) Valdybos rinkimai vyksta slaptu balsavimu iš sekančių kandidatų:

Kun. Dr. Navickas	J. Giedrys
Dr. A. Gerutis	E. Garbačiauskienė
T. Pečiulionis	K. Truska
A. Paulaitis	Dr. J. Augevičius
	inž. J. Stankus

Valdybos rinkimas įvykus daroma

p e r t r a u k a,

kurios laiku Balsų Skaiciavimo Komisija nustato balsavimo rezultatą. Balsų Skaiciavimo Komisijos pranešimu, vykstančiu po pertraukos, į

Valdybą išrinkti:

nariais – Kun. Dr. Juozas N a v i c k a s (17 balsų)
Dr. Albertas G e r u t i s (14 balsų)
ponia Elena G a r b a č i a u s k i e n ė (8 bals.)
kandidatais – p. Antanas P a u l a i t i s (6 bals.)

inž. Jonas S t a n k u s (6 bals.)

b) Garbės Teismo rinkimai vyksta viešu balsavimu iš sekančių kandidatų:

K. Truska	S. Gampp – Mašalaitė
Dr. J. Augevičius	Prof. J. Eretas
Inž. G. Boleckis	dr. Dargušas
Inž. T. Pečiulionis	s. Garbačiauskas
E. Vaitkevičiūtė	J. Giedrys

I Garbės Teismą išrinkti:

nariais – p. Kazimieras TRUSKA (16 b.)

kandidatais: Prof. J. ERETAS (8 b.)

Dr. Jonas AUGEVICIUS (13 b.)

Dr. DARGUŠAS (2 b.)

Inž. Glebas BOLECKIS (9 b.)

(inž. T. Pečiulioniui, gavusiam 3 balsus, atsisakius)

c) Revizijos Komisijos rinkimai vyksta viešu balsavimu iš sekančių kandidatų:

J. Giedrys T. Mašalaitė
S. Gampp – Mašalaitė E. Vaitkevičiūtė
Dr. Dargušas

I Revizijos Komisiją išrinkti:

nariais: p. Jurgis GIEDRYS (16 b.)
Dr. DARGUŠAS (16 b.)
Ponia Stefa GAMPP (13 b.)

kandidatais: panelė Elena VAITKEVIČIUTE (6 b.)

panelė Teodora MAŠALAITĖ (3 b.)

6. Einamieji reikalai.

p. Paulaitis – Praveda aukų rinkimą.

Kun. dr. Nav. – Kreipiasi į susirinkimą ragindamas pakelti solidarumą tautiečių tarpe, stengdamiesi visokiu būdu pareikšti vienas kitam simpatiją. Reikalinga, kad Bendruomenės organai dirbtų irgi užsiregistravusių narių naudai (pavyzdžiui remdami narius emigracijos reikalais, šelpdami vargę esančius paketėliu švenčių proga arba nors gerbdami atsilankymu ir geru žodžiu).

p. Truska – Pareiškia pageidavimą, kad tautiečiai rastų būdą susicementuoti ir pasidaryti vieninga Liet. Bendruomene. Laikas pamišti viską, kas tarpusavyje buvo, ir dvasiniai atsinaujinti. Gerbti geras įpatybes yra gražu, bet dar gražiau atleisti blogas įpatybes ir padarytas klaidas. Siūlo, kad po susirinkimų oficialės dalies dalyviai rastų laiko nuoširdžiai pasikalbėti.

7. Susirinkimo uždarymas.

Pirmininkas – uždaro 18. 30 val. susirinkimą pageidavimu, kad visi Šveicarijoje esantieji Lietuviai būtų šios Bendruomenės aktyviais ir sąmoningais nariais ir kad sekančią kartą tas pasireikštų susirinkimo dalyvių didesniai skaičiui. „Santaikoje mes atliksime mažus darbus, o nesantaikoje sunaikinsime didelius užmojimus“.

Susirinkimo sekretorius:

(Parašas ranka)

/ G. Boleckis /

**Šveicarijos lietuvių bendruomenės valdybos susirinkimo protokolą Nr. 1,
1950 m. rugsėjo 24 d.**

(VUB RS, f. 155, b. 241. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Ranka prirašyta data.)

Projektas

PROTOKOLAS Nr. 1

1950 m. rugsėjo 24 d. Berne susirinko Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės Valdybos nariai: kun. dr. J. Navickas, ponis Garbačiauskienė ir dr. A. Gerutis.

- I. Ponia Garbačiauskienė prašyta eiti Valdybos sekretorės pareigas. Turėdama galvoje, kad visi valdybos nariai yra labai užimti, antra vertus, žinodama, kad Žüriche yra susispietęs gausiausias lietuvių skaičius ir kad ten bus daugiausiai praktiško darbo, Valdyba nutarė prašyti, kad daugiausiai balsų gavę kandidatai pp Paulaitis ar inž. J. Stankus sutiktų delegavimo titulu eiti Valdybos kasininko pareigas ir bendrai padėtų vesti sekretoriato reikalus.
- II. Nutarta atskiru raštu kreiptis į tuos Šveicarijoje esančius lietuvius, kurie nedalyvavo ŠLB visuotiniame narių susitikime š. m. rugpjūčio 20 d. Tuo raštu bus pranešta, kad rašto gavėjai laikomi ŠLB nariais.
- III. Svarstyta nario mokesčio klausimas. Nutarta rinkti:
 - a) Iš dirbančiųjų 12 frankų metams,
 - b) Iš nedirbančiųjų 3 frankus „

Kaip lėšos bus paskirstytos tarp ŠLB., PLB Vyriausiosios Valdybos, Kultūros Fondo ir Tautos Fondo, šiuo tarpu dar nenusistatyta. Lėšų paskirstymo proporcija pareis nuo įstatų.

- IV. ŠLB įstatų parengimas pavestas p. A. Geručiu.

- V. Tartasi dėl Vasario 16 d. minėjimo. Nusistatyta, kad minėjime turėtų dalyvauti ne tik tie lietuviai, bet ir šveicarai. Kaip prelegentas numatytas prof. dr. J. Eretas. Teks dėti pastangų, kad paminėtų taip pat Šveicarijos radijas. P. Garbačiauskienė prašyta išsiaiškinti, ar minėjime sutiktų dalyvauti kuri stambesnė šveicarų meno pajėga (pav. , pianistas Aeschbacher).

- VI. Kun. dr. Navickas kelia klausimą, kad apie Šveicarijos lietuvių veiklą būtų dažniau paminima lietuvių spaudoje.

- VII. Kun. dr. Navickas iškelia sumanymą, kad gal Šveicarijos lietuviai pajėgtų išleisti Lietuvos žemėlapių ar Lietuvos vaizdų albumą. Ryšim su tuo sumanymu aptartas lėšų klausimas. Kadangi iš narių mokesčio nedaug lėšų tesusidaro, svarstyta, ar reiktų rinkti lėšas ir šveicarų tarpe. Konkrečiai tas klausimas bus apsvarstytas vėliau.

- VIII. Ponia Garbačiauskienė pranešė, kad Žüricho lietuviai susirenka kartą per mėnesį, pirmąjį šeštadienį. Sueigų proga bus laikomos paskaitos iš temų, susijusių su Lietuva ir lietuvių.

- IX. ŠLB pavadinimas vokiškai skamba taip:

vokiškai : Gemeinschaft der Litauer in der Schweiz.

Prancūziškai : Communauté Lithuanienne en Suisse.

(Ranka prierašas) 1/10/50

Pranešimas apie Šveicarijos lietuvių bendruomenės įkūrimą 1950 m.

(VUB RS, f. 155, b. 241. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Ranka prirašyta data. Diakritiniai ženklai ant raidžių prirašyti ranka.)

Gerbiamoji Tautiete,

Gerbiamasis Tautietė,

Š. m. rugpjūčio 20 d. Zūriche įvyko Šveicarijos lietuvių susirinkimas, kuriame buvo nutarta įsteigti **Šveicarijos Lietuvių Bendruomenę**.

Bendruomenės Valdybą sudaro:

- 1) Kun. Dr. J. N a v i c k a s (**Estavayer-le-Lac**, Institut Sacre-Coeur),
- 2) P. E. G a r b a č i a u s k i e n e (**Zürich-Höngg**, Hohenklingenstrasse 23),
- 3) Dr. A. G e r u t i s (**Bern**, Spittelerstrasse 22)

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės nariai yra visi Šveicarijoje gyvenantis lietuviai. Narių teisės ir pareigos bus nusakytos Bendruomenės įstatuose, kurie šiuo metu rengiami ir bus pateikti patvirtinti busimam visuotiniam narių susirinkimui.

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė sudaro Pasaulio Lietuvių Bendruomenės dalį. Jos šukis: **Lietuviais esame mes gime, lietuviais turime ir būti!**

Bendruomenės Valdyba tikisi, kad Tamsta aktingai prisidėsi prie Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės veiklos.

Nario mokestis laikinai nustatytas toks:

dirbantiems – 12 frankų metams,

nedirbantiems – 3 frankai metams.

Nario mokesčio dalis skiriama Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vyriausiajai Valdybai ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros Fondui.

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės Sekretoriato adresas:

Zürich-Höngg, Hohenklingenstr. 23. Tel. 56 73 29

Data? Lapkr. 1950 (ranka)

E. Garbačiauskienės laiškas A. Geručui dėl *Šveicarijos lietuvių žinių* 1951 m. kovo 7 d.

(VUB RS, f. 155, b. 241. Atspausdintas rašomąja mašinėle. Pasirašytas.)

E. Garbačiauskienė

Hohenklingenstr. 23

Zürich 49

Zürich, 1951 m. kovo 7 d.

J.M.

Ponui Dr. A. Geručui,

Berne

Gerbiamas Daktare,

Dekoju už tamstos vasario 21 d. laišką.

ŠvLB kasoje dabar randasi Šfr. 129.60

Tamstos apyskaitoje nurodyta suma Fr. 36.40 išlaidoms padengti išleidžiant „Šveic. Lietuv. Žinių“ No 1 (1951. II.8) pridedu į šitą laišką, kurį siunčiu apdraustu paštu.

Būtų gerai, kad pradėtas leisti „Šv. Liet. Žinias“ nereikėtų nuslopinti. Atrodo, kad iš nario mokesčio susidaranti suma pajėgs dar sekantį numerį finansuoti ir gal darviemą, o iki to laiko reikėtų ir kitų šaltinių pasidaityti.

Nario mokesį apsimokėjo tie, kurie ir be raginimo „Šv.L.Ž.“ būtų apmokėję. Šiaip jau dauguma dar nėra įnešę ir per vasario šešiolikto minėjimą nereagavo.

Linkėdama Tamstai viso gero.

Priedas: šfr. 36.40

El. Garbačiauskienė (ranka)

ŠLB nario mokesčio įmokos kvitas 1951 m.

(VUB RS, f. 155, b. 241. Kvitas atspausdintas ant mažo formato lapelio, 10,8 cm × 16,2 cm, užpildytas ir pasirašytas įmoką priėmusio asmens.)

Quittung Fr. 24,-
Von.....(*ranka*) *Dr. A. Geručio su Ponia*
.....die Summe von
Franken dividešimts keturi šfr.
Für *Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės nario*
.....*mokestis už 1951 metus*
erhalten zu haben, bescheinigt
.....den.....1951m.
(*ranka*) 11/I ir 2/ IX.*E. Garbačiauskienė*.....

ŠLB narių visuotinio susirinkimo protokolas 1952 m. vasario 17 d.

(VUB RS, f. 155, b. 242. Rankraštis su prierašu šone (spausdinimo mašinėle): „Protokolo priedai...“. Pasirašytas. Originalas.)

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės narių visuotinio susirinkimo įvykusio 1952 mt. Vasario 17 d., 2 val. 30 min. po pietų Žüricho geležinkelio stoties konferencijų salėje.

Protokolas

Susirinkimui vesti, balsų dauguma, kviečiami p. Giedrys – pirmininkas ir Gegeckas – sekretorium.

Valdyba pateikia šią darbų tvarką:

- 1) Susirinkimo atidarymas
- 2) Susirinkimo pirmininko ir sekretoriaus rinkimai,
- 3) Valdybos pranešimas,
- 4) Revizijos komisijos pranešimas,
- 5) Šv. LB įstatų priėmimas
- 6) Šv. LB tarybos ir garbės teismo rinkimai
- 7) Įmokos
- 8) Lietuvos pasas ir
- 9) Sumanymai

Svarstoma darbų tvarka. Niekam nepasiulus pakeitimų, darbo tvarka priimama, tokia, kokia buvo valdybos pasiūlyta.

Valdybos pranešimas. Daro dr. Gerutis.

Pranešėjas pažymėjo, kad valdybos vadovybei buvo sunku dirbi, kadangi visi trys valdybos nariai gyveno visai skirtingose vietose. Valdyba yra surengusi du vasario 16 d. ir vieną birželio 14 d. minėjimus. Išleisti 4 numeriai Šveicarijos Lietuvių Žinių. Palaikytas kontaktas su kitomis PLB organizacijomis.

Dėl valdybos pranešimo p. Giedrys klausė, ar valdybos iniciatyva atsirado „Eltos“ biuleteny skelbimas, esą Šveicarijoje gyvena 2 DP pasivadinusiais lietuviais, kurie nuėjo dirbti bolševikų naudai. Visi trys valdybos nariai pareiškė, kad tas skelbimas atsirado ne jų iniciatyva. P. Giedrys siūlo „Eltai“ dėl (*neįskaitomas žodis* – aut. pastaba) pareikšti griežtą protestą, kurio projektą jis čia pat susirinkimui perskaitė. P. Gerutis siūlo visą reikalą pavesti būsimai valdybai. Balsų dauguma priimtas p. Geručio patikslinimas.

Po to visuotinis susirinkimas priima valdybos pranešimą ir pareiškia jai padėką.

Revizijos k-jos pranešimą daro p. Giedrys, kuris priimamas visų balsais be pataisų.

Istatų svarstymas. Projektą skaito dr. Gerutis. P. Giedrys kalba dėl 5c ir 15d punktų. Esą pasikartojimas. Dr. Navickas pritaria p. Giedrio pasiūlymui. Balsų dauguma nutarta priimta 5c išbraukti, o priimtą 15 d palikti.

Toliau p. Giedrys siūlo 36 str. sakinyje „Kiekvieno tikrinimo duomenys turi būti surašomi akte, kuri pasirašo kontrolės komisija ir prie tikrinimų dalyvavęs pareigūnas“ paskutinę sakinio dalį „ir prie tikrinimų dalyvavęs pareigūnas“ išbraukti. Balsų dauguma pasiūlymas priimtas. Naujoji šio sakinio redakcija skamba šitaip: „Kiekvieno tikrinimo duomenys turi būti surašomi akte, kurį pasirašo kontrolės komisija.“

Taip pat p. Giedrys siūlo 34 str. antrą pastraipą keisti (kontrolės komisija renkama tam pačiam laikui kaip ir valdyba). Pasiūlymas balsų dauguma priimtas. Be to, p. Giedrys siūlo pavesti tarybai perredaguoti 44 ir 45 str. str., nes dabartinė jų redakcija sukelianti neaiškumų. P. Garbačiauskienė siūlo minėtus str. str. tuojau čia pat svarstyti. Dr. Gerutis siūlo 45 str. žodį „Bendrųjų“, keisti žodžiu „Įmokų“, o 44 str. vieton „įmokų“ keisti „nario mokestis“ ir „dovanas“ išbraukti.

P. Giedrys sako, kad negalima paskubomis taisyti svarbaus įstatų str. ir jei jo pirmasis pasiūlymas nepriimtinas, tai geriau priimti tuos str. taip, kaip jie yra projekte surašyti.

Kilus ginčui dėl pasiūlymų susirinkimas 10 minučių pertraukiamas.

Po pertraukos susirinkimas nutarė 44 ir 45 str. str. priimti tokiais, kokie jie yra projekte pasiūlyti. Visi įstatai priimami susirinkusiųjų 14 balsų dauguma.

Šv. L. B. Tarybos ir Garbės Teismo rinkimai.

Tarybos rinkimai daromi slapta.

Balsams skaičiuoti kviečiamos p.p. Augėvičienė ir Vintelerytė (*Neaiški pavardė gali būti Lintelerytė* – aut. pastaba).

Balsų gavo: Tarybos nariai

- 1) Dr. Gerutis – 13
- 2) P. Garbačiauskienė 12
- 3) „Šaulytė 9
- 4) Gegeckas 8
- 5) p. Garbačiauskas 7
- 6) „Audenis 4
- 7) „Pečiulionytė 3

Kandidatai: P. Dargužas 2
„Stonkus 2

Pirmieji septyni skelbiami išrinktais Tarybon, o likusieji 2 – kandidatai.

Garbės Teismo rinkimai daromi viešai.

Balsų gavo: Garbės teismo nariai

- 1) Dr. Šaulys – visų balsai

- 2) Dr. Eretas – 14 „ „
- 3) P. Stanulis 4 „ „ (po perbalsavimo. Su p. Junkeriu, p. Stanulis gavo 9 balsus)
- Kandidatai
- 4) Prof. Junkeris 4 balsai
- 5) „ Jakubėnas 4 „ „
- 6) Dr. Radvila 2 „ „

Tad pirmieji trys skelbiami išrinktais į Garbės Teismą, o likusieji – kandidatais.

Įmokos. Gegeckas siūlo įmokas sumažinti iki 6 fr. metams. P. Garbačiauskienė siūlo palikti senas įmokas. Balsuojant Gegecko pasiūlymas gauna 3 balsus, o P. Garbačiauskienės – 8 balsus.

Lietuvių Pasas Referavo Dr. Gerutis. Ponia Garbačiauskienė siūlė minėtus pasus išsiuntinėti visiems Šveicarijos lietuviams.

Sumanymai. P. Giedrys siūlo Šveicarijoje veikusį (nuo 1948 m.) Tautos Fondo komitetą perimti Šv. L. B. Tarybos kontrolei. Pasiūlymas priimtas.

Toliau p. Giedrys pageidauja, kad būsimoji Šv. L. B. Valdyba budriai saugotų ir energingai gintų Šv. lietuvių interesus.

Nesant daugiau sumanymų susirinkimas 18 val. baigiamas.

Pirmininkas Sekretorius (*parašas*)

(*Prierašas mašinėle, dokumento šone*)

Protokolo priedai:

1/ Kontrolės/aktas / protokolas 1952 m. vasario mėn. 12 dienos.

2/ Susirinkimo dalyvių parašai su atrašais.

3/ Krašto tarybos balsavimo žiniaraštis.

4/ Eltos vadovui protesto rezoliucijos nuorašas.

5/ Protesto rezoliuciją lydinčio rašto VLIK-o Pirmininkui – nuorašas.

1952 kovo mėn. 18 d.

Zürich.

J. Giedrys

Susirinkimo pirmininkas (*ranka*)

Nuorodos

- ¹ VUB RS, F-155, b. 332, *Šveicarijos lietuvių žinios ir kita medžiaga apie Šveicarijos lietuvius*. LNB Lituanikos skyrius, LNB Lituanikos archyvas, saugomas *Šveicarijos lietuvių žinių*, nr. 1 (2 egz.). Prieiga internete: <http://www.epaveldas.lt/vbspi/biRecord.do?biExemplarId=180927&biRecordId=34878> (žr. 2014 10 21).
- ² LCVA, F-668, *Lietuvos diplomatijos šefas Stasys Lozoraitis*.
- ³ VUB RS, F-249, Vaclovas Dargužas (*Andreas Hofer*) (1922–2009), veterinarijos gydytojas, dr., Vilniaus u-to garbės daktaras. Fondo chronologija 1909–2004.
- ⁴ VUB RS, F-155, *Albertas Gerutis (1905–1985)*, teisininkas, diplomatas, spaudos darbuotojas, mokslo daktaras. Fondo chronologinės ribos 1826–1995.
- ⁵ VUB RS, F-155, b. 241, *Šveicarijos lietuvių bylos. Raštai ir laišakai Lietuvių bendruomenės Šveicarijoje krašto valdybai, rezoliucijos, protokolai ir kita*, T. 1, 1948–1952, VUB RS, F-155, b. 242, *Šveicarijos lietuvių [...]*, T. 2, 1953–1955, VUB RS, F-155, b. 243, *Šveicarijos lietuvių [...]*, T. 3, 1956–1961, VUB RS, F-155, b. 244, *Šveicarijos lietuvių [...]*, T. 4, 1962–1979. Archyve sumaišyta numeracija. Yra dvi bylos sunumeruotos F-155, b. 242.

- ⁶ VUB RS, F-155, b. 241, *Kvietimas į visuotinį Šveicarijos lietuvių bendruomenės susirinkimą.*
- ⁷ LNB Lituanikos skyriuje ir LNB Lituanikos archyve saugomas *Šveicarijos lietuvių žinių*, nr. 1 (2 egz.). Prieiga internete: <http://www.epaveldas.lt/vbspi/biRecord.do?biExemplarId=180927&biRecordId=34878> (žr. 2014 10 21).
- ⁸ VUB RS, F-155, b. 332, *Šveicarijos lietuvių žinios ir kita medžiaga apie Šveicarijos lietuvius.*
- ⁹ Publikuojamuose šaltiniuose vartojamas terminas *Šveicarijos lietuvių sąjunga*, arba *ŠL*

Sąjunga, arba *ŠLS*, kurie apibrėžia pirmąją Šveicarijos lietuvių organizaciją, įkurtą 1948 m., veikusią dar prieš pradedant kurti ŠLB. Ši organizacija vienijo Šveicarijoje gyvenančius lietuvius, vykdė karitatyvinę veiklą. ŠLS palaikė PLB apylinkių kūrimą ir perleido visas savo pareigas ir funkcijas naujai sukurtai organizacijai.

- ¹⁰ Šaltiniuose vartojamos santrumpa ŠvLB atitinka dabartinę ŠLB – Šveicarijos lietuvių bendruomenę. Bendruomenių kūrimosi pradžioje buvo patvirtintas ŠvLB trumpinys, vėliau pakeistas į ŠLB.